

בית נאמן

מוצ"ש פרשת אחרי מות - קדושים, י"ג באייר תשפ"א

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
 רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 21:30

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
 רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע
 בשידור ישיר את
 שיעורו של מרן שליט"א
 בערוץ קול ברמה.
 או ב'קול נאמן':
 079-9-367-367
 או בקו בית נאמן:
 079-9270505

נושאי השיעור:

- א. אין אומרים תחנון במנחה ערב פסח שני. ב. כשחל ל"ד לעומר בשבת מתי מותר להסתפר לדעת מרן? ג. רבי מאיר בעל הנס ורבי שמעון בר יוחאי. ד. עליה לציון הרשב"י ע"ה. ה. "אלגריבא" חדשה בירושלים. ו. ספק ספיקא. ז. פירוש "וגורל אחד לעזאזל". ח. טעם למצות הקרבנות. ט. טעם למצות כיסוי הדם. י. טעם לקריאת פרשת עריות במנחת יום כיפור. יא. "כל סחפא בצירי".

סופם של עוזבים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה

ג. ההילולא של רבי מאיר (מחר בערב - ליל י"ד באייר) וההילולא של רבי שמעון בר יוחאי מביאים מאות אלפים. כל אחד ואחד יש לו סיפור. "הייתי בלחץ, התפללתי ונדרתי שאם יוולד לי בן נקרא אותו על שמו של רשב"י, או "נקרא אותו על שמו של רבי מאיר". ועל פי רוב נענים. וכשנענים מקיימים את הנדר שלהם. פעם הנשיא חיים הרצוג התקנא ברבנים, אמר: למה כאשר נפטר רב? באים להלוויה שלו מאות ואלפים, וכאשר נפטר אחד השחקנים או אחד המורים או אחד המדענים בקושי באים מאה איש? והתשובה היא: אלה חיים חיי שעה והרבנים חיים חיי עולם.

התקופה שחיי בה רבי שמעון ורבי מאיר ע"ה

ד. התקופה שחיי בה רבי מאיר ורבי שמעון בר יוחאי היתה תקופה קשה מאד. תקופה שכמעט הרימו ידיים, כל עם ישראל הרים ידיים. לא די לנו בזמן הבית שהיו הצדוקים, הפרושים, האסיים, האפיקורסים והבייתוסים. לא די לנו בכל זה, אלא מיד אחרי החורבן גם זה נגמר. אין יהודים. כל מי שתופסים אותו אומרים לו: מה לך יוצא לישרף? על ששמרתי שבת. להיפך ממה שהתורה אומרת "מחלליה מות יומת" (שמות ל"א, י"ד), ואדריאנוס הכריח יהודים "תעבדו בשבת", ואם לא... מה לך יוצא להיסקל? על שמלתי את בני. מה לך יוצא ליהרג? גורא ואיום (ויקרא רבה פרשה ל"ב פ"א א'). והיו מי שאשים. והיו גם כן בחילוקי דעות כרגיל. איך אומרים בארץ ישראל? על כל שני יהודים שלוש דעות... שני יהודים אומרים משהו - ויש דעה שלישית שהיא לא ככה ולא ככה... רואים את זה בבחירות. זה בחירות של משוגעים. ממש - "היינו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו" (תהלים ע"ט, ד). לא שהם נחלקים באידאולוגיה, אלא נחלקים בשטות: אתה לא שמת אותי במקום שמגיע לי! הרי מגיע לי ראשון, ואני ויתרתי לך, אבל אתה עוד דוחף אותי למקום חמישי וששי?! אז אני אראה לך. זה מראה לזה וזה מראה לזה, והעם מקבל את העונש. העם מבזבז כספים בלי סוף בשביל הבחירות.

הרבנים אומרים דבריהם לטובת העם

- ה. יש פסוק בישעיה (ט', ב'): "והעם לא שב עד המכה ואת ה' צבאות לא דרשו". מה זה "המכה"? לפי הדקדוק אומרים "עד מכהו"³. מה זה עד המכה? המלבי"ם אומר, משל למה הדבר דומה? לכלב שהיה עקשן, ובא אדונו ומוליך אותו ונותן לו מכות במקל שבידו. הכלב אומר מי נתן לי מכות? המקל. אז הוא מתנפל על המקל ונושך ושובר אותו. טיפש מטופש! המקל לא נותן לך מכות. וזו הכוונה "המכהו" - המכה האמתי בה"א הידיעה. אז הם חושבים שהמכה שלנו אלו הגויים, אבל לא, הגויים מכים אבל הם שלוחי דרחמנא. מה נעשה?! הנה
- לא נתאים, הרבנים האחרונים בהלוויה שלהם באים מאות ואלפים. הרב עובדיה ע"ה באו להלוויה שלו שמונה מאות וחמשים אלף איש! ואף אחד לא נגע ולא ניזוק ולא נדרס ולא נחמס ולא נגנב... יש הלוויות אחרות שמרוב הלחץ נמעכו אנשים ונפטרו. והרב היה כולו חסד.
- אם אתה אומר ספר שלו - ספרו, לא אומר הספרו. לא אומרים: הספרנו, הודונו. כבר עשית כינוי: מכהו - שלו, לא נוסיף גם ה' הידיעה, וכאן יש ה' הידיעה.

אין אומרים תחנון במנחה ערב פסח שני

א. שבוע טוב ומבורך. מחר (יום א' - י"ג באייר) במנחה לא אומרים תחנון כי זה ערב פסח שני. יש נוהגים שבמנחה אומרים, ככה הראה לי פעם הרב ניסן פינסון ע"ה בסידור תהילת ה' שבמנחה של י"ג באייר (כלומר ערב פסח שני) אומרים תחנון. אמרתי לו מה ההבדל? הרי בכל הימים שלא אומרים תחנון, גם במנחה ביום שלפני כן לא אומרים? ולא ענה לי. אחר כך חשבתי סברא, כי עיקר המצווה של פסח שני [הקרבנות הקרבן] היא ביום ארבעה עשר באייר אחרי הצהריים - "בין הערביים יעשו אותו" (במדבר ט"ו, י"א), ואינו דומה לשאר ימים שאין אומרים בהם תחנון, שהם ימים טובים גמורים מערב עד ערב, אבל כאן הוא י"ט רק מחצי היום ולמעלה, אם כן מנחה של יום י"ג זה מוקדם מאד. אמרתי אולי באמת ככה צריך להיות. אבל אחר כך ראיתי בשם ספר של רבי שמואל ויטאל ע"ה - סידור חמדת ישראל (דף ע"ה ע"ב) שגם במנחה שלפני כן לא אומרים תחנון כמו שאנחנו נוהגים. גם יש ספר שנות חיים של הגרא"ח נאה ע"ה שהיה במצרים, כתב ספר על מנהגי הספרדים והוא מביא שם (סי' י"ט אות ה') שנוהגים כן. שכיון שהיום הזה כולו לא אומרים בו תחנון, גם במנחה שלפניו לא אומרים. ומי שנהג לומר - נהג לומר.

כשחל ל"ד לעומר בשבת מתי מותר להסתפר לדעת מרן?

ב. השנה אלה שמסתפרים על פי דעת מרן (סי' תצ"ג ס"ב) ביום ל"ד לעומר, יכולים להסתפר כבר מליל ששי - יום חמישי בערב. ככה כתוב בחזון עובדיה-יו"ט (עמוד ה"ט). כיון שבל"ד לא שייך להסתפר כי זה שבת, ובל"ג מותר, אין הבדל בין היום ללילה. מרן שכתב ביום ל"ד בבוקר, זה מפני "דק"ל שאין לומר במקצת הלילה, מקצת היום ככולו, ולכן ממתינים לבוקר. כמון שבאבלות יוצאים ממנה יום שביעי בבוקר. אבל כיון שנדחה הפעם ומסתפרים לכבוד שבת, אז אין הבדל בין היום ובין הלילה. ואותו דבר גם להתחתן, הספרדים יכולים השנה לערוך נישואין (לחתן שלא קיים מצות פ"ד) בליל ל"ג. ויש כאלה שאומרים שהחתונה יותר קלה מתספורת, שהרי לדעת המקובלים לא מסתפרים עד ערב שבעות (יש להם טעם בזה על פי הקבלה, לא על פי הפשט), אבל חתונה היו עושים. הרש"ש המקובל¹ אומר (נהר שלום דף כ"ה ע"ב) לא התרתי לחתן להסתפר בחתונה שלו באמצע ימי העומר. מצד אחד התיר לו להתחתן, אבל מצד שני, להסתפר לא. כי התספורת לפי הקבלה חמורה יותר. לפי הפשט התספורת הרבה יותר קלה. אבל לפי דעת מרן שמתור להסתפר, השנה גם בליל י"ח באייר כלומר ביום חמישי בערב אם יש צורך מותר.

- יש לנו שלושה הרש"ש. אחד התימני - רבי שלום שבזי (נולד בשנת שי"פ). ויש רבי שלום שרעבי זה היה מקובל שהגיע מתימן גם כן. ויש רבי שמואל שטראשון מוילנא שהוא מופיע בכל המסכתות. היה עוד אחד בזמנו שרצו להדפיס את החידושים שלו, אבל אמרו לו תקצר, אנחנו לא יכולים לסבול אריכות. גמרא גדולה עם מפרשים רבים ורובנו חננאל וכו'. אמר להם אני לא יכול לקצר. ומה הרוויח מזה שלא היה יכול לקצר? מי לומד בספרו? אני לא יודע מה הספר שלו בדיוק (נדמה לי ברית אברהם לרבי אברהם משכיל לאיתן). אבל הרש"ש קיצר והצליח - ויאמר לקוצרים ה' עמכם" (רות ב, ד). יש שלושה הרש"ש.

לע"נ אבי הישיבה הרה"צ רבי בנימין הכהן בן מברכה זצ"ל

עיצוב גרפי: 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:44	19:58	20:37
19:01	20:00	20:35
18:51	20:01	20:35
18:59	19:59	20:33

השבוע אמרו שברכת הקלה התנפלו על בחור ישיבה. אם היינו מסודרים, לא היו מעזים לעשות את זה. אבל אנחנו לא יודעים לחיות. יש לנו בעיה. פעם היה סיפור ביפו שהיו הגויים עושים להם מוהדין (מואזין. אנחנו אומרים מוהדין), כל לילה בחצות עושה רעש גדול. יש להם איזו תפילה (או תפילה) בחצות הלילה, ואנשים לא יכולים לישון. ולפעמים גם בליל שבת. היה שם רב אחד שהיה ביישן בדיבור שלו, קשה לו לדבר, שמו האדמו"ר מביטשקוב (כבר נפטר), והוא הלך לראש המואזינים ודיבר אתו, אמר לו בסדר. ומאז היו כמה שנים טובות. הוא העריך את זה שהרב פונה אליו. יותר מאוחר "חזרה חנה לשחרירותה" (תענית דף כ"ג ע"ב) - היה עוד פעם דבר כזה, וראש עיריית תל אביב שמו שלמה להט (כי הוא לוהט כמו אש...) אמר לו: תפסיק, אמר לו: כן כן, אחרי שבועיים חזר הכל. למה? כי הם מעריכים יותר איש דת מאשר מי שכל כוחו וגבורתו רק בכח הממשלה. לכן צריכה הממשלה להעריך את מה שאומרים תלמידי חכמים. **אמר לך הרב משהו - תקבל אותו. אל תתווכח יותר מדאי. והרב לא אומר בשביל עצמו ולא בשביל שום אינטרס, אלא לטובת העם.** העם הזה שסוע ומפולג - "עם בזוז ושסוי" (ככה כתוב בישיעה מ"ב, כ"ב), ואפשר לומר גם **ססוי ושסוע** - משוסע כולו. זה מוכיח מכאן וזה מוכיח מכאן וזה מוכיח מכאן, ואנחנו נעשינו יתומים. "וכרחל לפני גוזיזה נאלמה" (ישעיה נ"ג, ד').

תאריך ההילולא של רבי מאיר בעל הנס

1. אמרנו פעם שרבי מאיר בעל הנס לא ידענו מתי נפטר. ולכן **הבן איש חי** כתב (ש"א פרשת וישב הלכות חנוכה סעיף כ"ח) **בליל ראש חודש טבת להדליק נר לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס.** למה בראש חודש טבת? כיון שראש חודש טבת זה חנוכה, וחנוכה זה חג האורות, בלילה ידליקו נר לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס. אבל בזמנו עדיין לא נקבע סופית שהילולא דרבי מאיר ביום י"ד באייר, זה נקבע קצת יותר מאוחר (או באותה תקופה של הבן איש חי). בטבריה אמרו באים יהודים לרבי שמעון בר יוחאי, עוברים דרך טבריה ולא נותנים כלום בטבריה כי אין שם קבר של צדיק. אמרו אם אין לנו צדיקים, נחפש אותם! חפשו ומצאו את רבי מאיר בעל הנס! [נקבעו את ההילולא שלו ב"ד באייר, סמוך ונראה להילולא של רשב"י ע"ה].

רבי מאיר היה חכם קדוש וצנוע

2. ורבי מאיר הזה היה חכם. אדם קדוש. אדם צנוע. ככה מובא בירושלמי (מו"ק פ"ק ג' הלכה ה'). מה הצניעות שלו? כל המשניות שלנו הוא ערך אותן - **סתם משנה רבי מאיר** (סנהדרין דף פ"ו ע"א), וערך אותם בשפה קצרה וברורה ומדויקת. פעם כתב סופר אחד: מי בנו יכול לערוך משנה כמו ארבעה אבות נזיקין: "לא הרי השור כהרי המבעה ולא הרי המבעה כהרי השור" (ב"ק דף ב' ע"א)? כל מלה בסלע. כל מלה מדויקת. איפה תמצא דבר כזה? אין דבר כזה. וזו עריכה סופית של רבי מאיר בעל הנס.

אדם"ע לכולם

3. היה אחד ניצול שואה שמו יחיאל צטניק (אני לא יודע אם זה שמו העיקרי או שמו המזויף...) כתב ספר על השואה, מדי פעם כותב אדם"ע. לא הבינו מה זה אדם"ע, אמר להם: זה ראשי תיבות אלקא דמאיר ענני. וזה יהודי אשכנזי שהם לא מכירים כל כך את רבי מאיר בעל הנס. אפילו כאשר עשו את המצבה: "רבי מאיר בעל הנס" היו חכמים אשכנזים שהתנגדו, אמרו מאיפה הבאתם את זה? אחר כך קבלו את זה כולם. "קיימו וקבלו היהודים" (אסתר ט', י"ז), אבל העמידו ח"ץ באמצע, אמרו: זה רבי מאיר לאשכנזים וזה לספרדים. למה? ככה.

אומרים "אלקא דמאיר ענני" ונותנים צדקה בקופה

4. בתחילה אמרו: ההילולא הזו כלום, אתם רציתם לעשות צרמוניות. ככה היה כתוב בספר "טעמי המנהגים ומקורי הדינים" (עמ' רס"ב), ואחר כך השמיטו אותו במהדורא יותר מאוחרת. כתוב שם שאיש האמת הרב מרדכי סלונים קינא לדבר

4. רבי מאיר בעל הנס הגויים קוראים לו רבי מאיר אל כ'צאק - החונק. למה החונק? כי פעם שולטן אחד תמד אבן אחת ממעלות קברו של רבי מאיר, ובלילה בא אליו רבי מאיר בחלום ותפס אותו בגרונו ורצה לחונקו, עד שנאלץ להחזיר את האבן למקומה. מאז היו קוראים לו "מאיר אל כ'צאק" זה ראיתי בספר טבריה 4000 שנה (עמ' 229, יש ספר כזה, לפני כמה שנים ראיתי אותו). ויש טוענים שזה לא רבי מאיר של הגמרא, אלא זה משהו אחר, אבל **מקובל בידינו שרבי מאיר בעל הנס זה אותו רבי מאיר, אחד מבני פלוגתיה של רבי יהודה.**

זהו, אמר איפה אתם מוצאים את הדבר הזה? רק בשביל להוציא כסף? אחר כך ראו שזה מביא כסף... אז אמרו גם לנו מגיע כסף. אז חילקו את המצבה לשנים, כי הרב האר"י אמר (שער הגילגולים הקדמה ל"ז) שרבי מאיר קבור מעומד, לא בשכיבה. וכיון שקבור מעומד אפשר לחלק אותו, מזרח ומערב צפון ודרום, חילקו אותו וזה מביא כסף. **אנשים רבים כשיש להם צרה אומרים "אלקא דמאיר ענני" ונותנים בקופה.** ככה זה היה דבר ידוע.

שנים עשר אלף לרבי מאיר במקום לניתוח

1. פעם ראיתי ספר של רבי שמעון מימון (היה רב ראשי בגאבס לפני שעלה לארץ, ובסוף נפטר בארץ ישראל) בשם: **"אהלי שם"** ויש בו דרשות לכבוד רבי מאיר ולכבוד רבי שמעון בר יוחאי. (שם ר"ת שמעון מאיר). והוא מספר שם על יהודי אחד מתנוסס (כנראה הוא סיפר לו את זה) שהיה צריך לעבור ניתוח, היה לו בקע בבטן. והוא אמר לבנים שלו תביאו לי רופא מומחה. בא רופא מומחה בדק ובדק ובדק, אמר תשמע, צריך לשלם שנים עשר אלף פרנק. אמר לו טוב, מחר בעזרת ה' אני אתכונן לניתוח. אחרי שהלכו הרופאים הוא קרא לבנים שלו, אמר להם תביאו לי את השנים עשר אלף. הביאו לו, תפס אותם ביד ואמר: **"רבנו של עולם! אם אני מוכרח לעבור ניתוח, זה לרופאים. ואם תעזור לי בלי ניתוח - הכסף הזה ילך לרבי מאיר בעל הנס"**. ושם את הכסף מתחת לכרית שלו והלך לישון. בבוקר בא הרופא לבדוק אותו, אמר: זה לא האיש של אתמול, זה בן אדם אחר. אמרו לו: מה בן אדם אחר?! זה האיש שאתמול דבר אתך. אמר להם: לא, אין לו כלום. אין לו לא בקע ולא שקע, מה זה? (יש בקע, ויש שקע, ויש תקע ר"ת בש"ת - הרופא התבייש... אמר אין כאן לא בקע ולא שקע ולא תקע) אין לו כלום. בטח החלפתם אותו. אמרו לו: מה החלפנו? למה נחליף אותו? אבא שלנו חולה נביא אדם אחר?! אחרי שיצאו הרופאים ואמרו אין לנו מה לעשות בו. אז פנו אליו הבנים, אמרו לו: אבא, מה קרה לך? איך קרה ככה? אמר להם נדרתי שהכסף הזה ילך לרבי מאיר בעל הנס והוא עשה נס. **לכן אדם צריך להאמין לדברי חכמים, ולא לומר כל מיני דברים - לא, מי אמר ומי אמר ומי אמר.** אם היה רק סיפור אחד אפשר לומר מי אמר. אבל יש מאות סיפורים כאלה, על ידי חכם פלוני וחכם פלוני. כולם שקר?! רק הסיפורי סבתא על הפרופסורים של המפץ הגדול אתם מאמינים בהם?!...

כי דור תהפוכות המה

2. רבי מאיר היה גם פיקח וחכם, מבין ערמומיות של בן אדם, וגם יש לו תשובות על המקום. שואלים אותו ועל המקום יש לו תשובות. מסופר בגמרא (יומא דף פ"ג ע"ב): פעם הלכו הוא ורבי יוסי ורבי יהודה לבית מלון. ובכניסה הראשונה **שאל ר' מאיר לבעל המלון: איך קוראים לך?** אמר לו: קוראים לי כידור. כידור? רבי מאיר חשב, יש פסוק בתורה: **"כי דור תהפוכות המה בנים לא אמון בם"** (דברים ל"ב כ'). אמר טוב בסדר, יש לנו ברירה?! נכנסו לשם ואמר בלבו זה אדם רשע, אבל לא כדאי לי לומר את זה לחברים שלי, כי אני לא יודע בודאות שהוא רשע. אני מנחש. אבל את הכסף אני לא אפקיד בידו. ורבי יהודה ורבי יוסי הפקידו בידו כסף ביום ששי, ורבי מאיר שמר את הכסף בבית הקברות תחת הקבר של אביו של כידור. (כידור הזה יש לו אבא גם כן כמוהו, רמאי בן רמאי...). והנה כידור הזה בליל שבת רואה בחלום שבא אליו אביו ואומר לו: **תשמע, יש אוצרות מתחת המצבה שלי, בוא תקח.** אמר בלבו אני רואה שיש לי חכמים ופקחים, והחכם שבהם נראה שהוא חריף כזה. אמר: בוא רבי מאיר, תגיד לי, ראיתי ככה בחלום, מה אתה אומר על זה? אמר לו "חלמי דבי שמשי לית בהו מששא" - חלומות של ערב שבת אחרי שאתה אוכל טשולנט וכל מיני מאכלים כבדים על הבטן, האדים עולים לך למעלה ואתה מדמיי... זה דברים בטלים. בסדר. אבל רבי מאיר אמר אולי הוא לא יאמין לי? אז בין כה וכה אין מניין, אז הוא הלך לשם והתפלל בבית הקברות (רחוק מעט מהקבר ארבע אמות) תפילות של כל היום. בא לארוחה קצרה לכבוד שבת וחזר עוד פעם. כל היום כולו היה שומר על הממון שלו.

איפה הכסף?

3. והנה במוצאי שבת אמרו: הי רבי כידור! איפה הכסף? אמר להם: איזה כסף? 5. הם שלשה חברים שנוכרים בהלכה כל הזמן, תלמידיו של רבי עקיבא (יבמות דף ס"ב ע"ב).

בית ההוראה כסא רחמים
 שיעור בד"ץ משפחתי ודתי
 מנהל אגודת חסידי חסידות
 02-5353-383
 www.yhr.org.il
 ממונות
 ישיבה
 24
 24
 24

למעשה אלה שייכים ליעקב ובלהה. לכן יש לה ארבע אמהות וארבעה עשר ילדים וארבעה בכורות. תוריד ארבעה בכורות מארבעה עשר - נשארו עשרה. מעשרה האלה המעשר שלהם זה לוי.

ידבר שלוש מאות משל

טו. היה רבי מאיר בקי במשלים. ויש לנו אחד כמוהו בדורות האחרונים - רבי יוסף חיים ע"ה. ולפי החלוקה שלנו שאנחנו יודעים, ספר משל ונמשל שלו יש בו שמונים ושנים משלים, וספר נפלאים מעשיך (כולו מעשיות כביכול שקר) יש בו קס"ד מעשיות¹⁰. אבל כמה שהיה בקי במשלים, לא הגיע לשלוש מאות משלים של רבי מאיר בעל הנס. רבי מאיר בעל הנס היה לו חן מיוחד בדיבור שלו.

הלכה למעשה

טז. והיה חכם גדול אבל אין הלכה כמותו, ולמה? כי היה חריף מאד, וכל דבר ודבר שהיה למשל מוכיח שזה מותר, עושה פלפול ומוכיח לך שזה אסור. ואחרי שהסכמת שזה אסור, עושה לך עוד פלפול ומראה לך שזה מותר (ראה עירובין דף י"ג ע"ב). מה לעשות?! לכן אמר בפרקי אבות של השבוע (פרק ג' משנה י'): **"כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו"**. מישוה אחר לא מתחייב, כי מי שיש לו שכל ישר [של פשוט, יעשה] כמו שעושה עתניאל בן קנז שהחזיר בפלפולו (תמורה דף ט"ז ע"א) - בפלפול ישר. אבל מי שהוא חריף יותר מדאי, יכול לפלפל כל פעם לצד אחר ואתה כבר לא יודע מה לעשות... אתה לא יודע אם ימין שמאל או שמאל ימין, לכן צריך לזכור ולשנן תמיד את ההלכה, ולא יסתמך על הפלפול שלו. אין מה לעשות¹¹.

מליץ טוב בעדנו אדוננו בר יוחאי

יז. רבי שמעון בר יוחאי היה בעל נסים מיוחדים במינם. הגמרא מספרת עליו נסים רבים. ולא רק בזמנו, אלא גם לפני מאה שנה סופר שהייתה רעידת אדמה ליד מירון, והערבים מכירים את כוחו של רשב"י, מה הם עשו? עמדו על ידי הציון שלו וקראו: **רבי שמעון, תציל אותנו!** ונרגעה הארץ - "המביט לארץ ותרעד, יגע בהרים ויעשנו" (תהלים ק"ד י"ב), והיה בסדר. וזה ידוע ומפורסם. ויש סיפורים להפך, שנפטרו אנשים, והתברר שבאו אנשים לא טובים לשם, ועשו שם מעון של פריצות. מה שרבי שמעון דיבר בו נגד הרומאים (שבת דף ל"ג ע"ב), יעשו בציון שלו דבר כזה!? **מאד צריך להזהר. ולכן יש רבים שמעדיפים לא ללכת ביום ההתקבצות** - יום ההילולא, מחמת כל הדברים האלה.

"אלגריבא" חדשה בירושלים על טהרת הקודש

יח. ויש לנו דבר כזה בתונוס. יש בית כנסת ענקי באי ג'רדא שנקרא "אלגריבא", ובאים לשם אנשים ומספרים שראו נסים ונפלאות. ופעם אחת היה שם איזה אסון, אשתו של הגבאי הראשי שם (בערך בשנת תרצ"ה) נפטרה לבלי ההילולא, והתברר שהיו שם דברים שאינם בסדר. ופעם מישוה באו **לרבי כלפון ע"ה** שהיה הרב הראשי של ג'רדא, ושאל אותו: אני כל שנה הולך לאלגריבא, והשנה הזאת אני לא יכול ללכת, האם אני צריך התרה? אמר לו: **להיפך, אם כל שנה לא היית הולך, ועכשיו אתה רוצה ללכת, על דבר כזה אתה צריך התרה...** אמר לו למה? אמר לו אתה הולך לשם, ואתה יודע כמה תערובת ובעיות יש שם!? **לכן בימינו עשו לנו "אלגריבא"**

10. ואיך אני זוכר את מספר המעשיות? כי בילדותי לא היה לנו את הספר הזה, וקבלתי אותו בהשאלה מחבר - ר' נחום כהן. ואיך אני אדע לאן הגעתי? ביום הראשון אמר לי כמה סיפורים קראת? אמרתי לו קראתי 82 - חצי מקס"ד (ראשי תיבות: קא סלקא דעתך). ולמחרת שאל אותי כמה קראת? וככה תוך שלושה ימים גמרתי את הכל.

אבל היום השיטתי ובלבלו וקלקלו, אין מה לעשות. **ספר שרוב כתב מדפיסים אותו כמות שהוא!** ואם יש לכם סיפורים שאינם מתאימים לילדים, תדפיסו את הסיפורים האלה בלי ניקוד. מה נעשה? ואיך אחד שידפיס גמרא לא ידפיס סוגיות פתוחות? ודאי שחייבים להדפיס אותה.

11. היה חכם אחד גאון אדיר, גאון עולם, **רבי יחזקאל לנדא** בעל הנודע ביהודה. רצו לבחון אותו שישב על כסא הרבנות בעיר פראג שהייתה "עיר גדולה לאלוקים" (יונה ג, ג), והיו בה תלמידי חכמים גדולים. ובימים הראשון שישב על כסא הרבנות באו לבחון אותו. באו אליו חכמי פראג בשאלה מסובכת, והוא ענה להם את דעתו. והם אמרו: למה שלא נאמר כך וכך? אמר להם: טוב, טעיתי, הדין הפוך. אמרו לו: ולמה לא נאמר כך וכך? אמר להם: טעיתי, הדין הפוך. וכן על זה הדרך. עד שבסוף הוא נלאה ואמר להם: תגידו לי, **למה בוחרים רב ושואלים אותו, אולי הרב טועה? וכי הרב לא טועה? ודאי שגם הרב יכול לטעות** (הרי כמה פעמים כתוב בגמרא (עירובין דף ק"ד ע"א ועוד) "אוקי רבא אמורא עליה ואמר: דברים שאמרתם לפניכם טעות הם בידי"). לא ידעו. **אמר להם: הרב יש לו סייעא דשמאי. כיון שהתמנה לרב על הקהילה, בשמים מסייעים אותו שלא יטעה.** אבל השאלה הזאת שהבאתם, לא הייתה ולא נבראת, אתם בודים אותה מן האויר. אני עניתו ואפשר לפלפל, אבל אם היא הייתה הלכה למעשה, הייתי פוסק כמו שצריך. לכן צריך סייעא דשמאי, ואפילו אדם שבקי וחרף - לא שוה החריפות שעושה.

שום כסף. אמרו לו: מה שום כסף? נתנו לך ביום ששי לפני שני עדים - רבי יהודה ורבי יוסי? אמר להם: לא. אני נותן לכם בית מלון, נותן לכם אוכל, ועוד תדרשו ממני כסף?! אתם צריכים לשלם לי כסף... נו, מה נעשה לכן אדם כזה? הלכו לרבי מאיר, אמרו לו: ואתה מה עשית? אמר להם: אני ידעתי מהשם שלו שהוא לא טוב - "כי דור תהפכות המה" איזה שם משונה זה. אמרו לו: ולמה לא אמרת לנו את זה? אמר להם: אני יכול לומר לכם דבר כזה בבטחון?! אולי הוא אדם טוב, אז אני חשיתי לעצמי. אבל לכם מה אני יכול לעשות?! אתם לא נזהרתם, ולי אסור לומר לכם לשון הרע.

עדשים החזירו כסף ומים אחרונים הרגו נפש

יג. למחרת הלכו בשוק, רצו לדבר עם כידור הזה איפה הכסף שלהם? אמר להם: אין לי, אני לא מכיר כלום. ובינתיים ראו שיש לו איזה לכלוך של האוכל שהוא אכל באותו היום בשפם שלו. אמרו זו עצה טובה, הלכו מיד לבית שלו לפני שיגיע בעל הבית - "בטרם יבוא החרסה" (שופטים י"ד, י"ח). ואמרו לאשתו: גברת! אנחנו הפקדנו אצל בעלך כסף, ויש לנו סימן. אמרה להם: מי אמר? אמרו לה: דברנו אתו ואמר אתן לכם סימן. מה הסימן? שאכל היום עדשים. ובאמת הוא אכל עדשים, ראו את זה על פי השפם שלו. אז היא האמינה להם והביאה להם את הכסף. חזר הביתה, אמרה לו: אין לך סימן אחר רק שאכלת עדשים? אמר לה: מה את מדברת? אמרה לו: אמרו לי שאכלת עדשים, ובאמת אכלנו עדשים, איך נתת סימן בעדשים? אמר לה: **עדשים** גימטריא **משיח בן דוד**... מה יש לך? אני לא אמרתי כלום! [הבין מה שקרה, והרג אותה]. אמרו חכמים **"מים אחרונים הרגו את הנפש"** - אילו עשה מים אחרונים ושטף את הפה שלו הכל היה בסדר⁸. אז הם נעשה להם נס, קבלו את הכסף שלהם. ורבי מאיר מהתחלה - "ערום ראה רעה נסתר ופתיים עברו ונענשו" (משל כ"ב ג).

איך מעשרים שנים עשר ילדים?

יד. והיה לו גם כן חכמה לענות על השאלות תמיד. המדרש (בראשית רבה פרשה ע' פ"סקא ז) מספר שפעם בא לו כותי אחד ואמר לו תשמע, יעקב אבינו שלכם הוא לא אדם אמתי. כתוב (מיכה ז, כ'), "תתן אמת ליעקב" והוא לא אומר אמת. למה? כי הוא אמר **"וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"** (בראשית כ"ח כ"ב). הוא קיבל שנים עשר ילדים צריך לתת מעשר. שנים עשר ילדים לחלק על עשר זה אחד נקודה שתיים (1.2), והוא נתן רק את שבט לוי. לוי כולו מוקדש לתורה ולעבודת ה', אבל איפה האפס נקודה שתיים (0.2)? איפה החומש? אמר לו: רגע רגע, אתה אמרת שנים עשר, יש לו ארבעה עשר. כי כתוב "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" (בראשית מ"ח ה'), אז תוסיף את אפרים ומנשה יש ארבעה עשר. אמר לו: אז מה התשובה? כל שכן וקל וחומר. אני מקשה לך על שנים עשר שחסר אפס נקודה שתיים, ואתה אומר לי ארבעה עשר - א"כ חסר אפס נקודה ארבע (0.4)?! זה כמעט חצי שבט! איפה הוא?! אמר לו רבי מאיר: אל תשכח שיש להם ארבע אמהות, וכל בכור הוא קדוש מהשבט שלו, (לפני שעשו את העגל היו הבכורות עובדים במזבח). הבכור של לאה **ראובן**, הבכור של זלפה **גד**, הבכור של בלהה **דן**, ואחר כך הבכור של רחל **יוסף**. היו ארבעה. אם כן ארבע עשרה פחות ארבע נשארו עשר. לקחנו את לוי והכל בסדר. איך אדם ממציא תשובה כזאת תוך כדי דיבור? זה מפליא. מתי חשבת על זה?! ולא זו בלבד, אלא שהתשובה לא מספקת, למה? כי יש להם גם כן אמא - אפרים ומנשה אמא שלהם זה אסנת, אז יש לנו חמש אמהות ושוב פעם חסר לנו משהו. התשובה היא שכתבו חכמים, שבאותו ערב היו צריכים לבוא שתי הנשמות של מנשה ואפרים מבלהה, לולא שראובן בלבד יצויעי אמו. אם כן

6. החתם סופר (חלק אבן העזר ח"ב סימן כ"א) אומר הרי יש פסוק אחר: "כי דור ישירים יבורך". אז מי אמר לו ש"כידור" הזה הכוונה "כי דור תהפכות", אולי "כי דור ישירים יבורך"? אלא משמים נתנו לו את הפסוק הזה. אבל במחכ"ת אין פסוק "כי דור ישירים יבורך" רק "גבור בארץ יהיה זרעו דור ישירים יבורך" (תהלים ק"ב ב, ב). מי שימצא עוד "כי דור" בתנ"ך חוץ מדור תהפכות - שיביא לי. אז הייתה טעות. כל אחד ואחד יכול לטעות אפילו גדולי עולם. החתם סופר היה גאון אדיר, והוא חשב שיש עוד פסוק.

7. בני אדם כואב לבם על הכסף שלהם. פעם היה מישוה שהפקיד כסף אצלנו לפני שנים רבות. מן הבוקר עד הערב שואל: "איפה הכסף? איפה הכסף?" "איפה הכסף?" "איפה הכסף?" עבר את לפיד, עבר את כולם... "איפה הכסף?!" אמרנו לו טוב, בסדר. סבלנות. וקיבל את כספו.

8. מכאן נוהגים חסידים חב"ד שבמים אחרונים מעבידים משהו על השפתיים. אבל **אבא ע"ה** אמר להם, בזמנו היו עושים מים אחרונים והיו שוטפים את הפנים ואת הכל. אבל לא, מים אחרונים שלנו שהם חלק סיטרא אחרא לשטוף בהם! (וראה בס' אסף המזכיר ערך מים אחרונים).

9. איך יביא חומש? יקח שבט ויחלק אותו כמו שעשה בעלה של פילגש בגבעה (שופטים י"ט, כ"ט) שחתך אותה לחתיכים?... מה אתה רוצה? אבל רבי מאיר לא ענה לו ככה.

חדשה בירושלים על טהרת הקודש. אולי עשר שנים מדברים ומדברים על זה ולא עושים כלום. אומרים: נוציא מכאן פרופסורים, ונתמוך בסטודנטים מהעדה שלנו שילמדו מתמטיקה ופיזיקה ופוליטיקה - הכל הבל וריק... נתנו הדבר ביד הרה"ג רבי רפאל כהן מצפת, ראש מוסדות יתד התשובה ויתד המאיר, ותוך שנה ברוך ה' הבניין עומד בתפארתו! לכן יש מקום כזה והוא נמצא בירושלים ברחוב קדושי סאלוניקי¹² 91. ומי שיכול ללך לשם, אולי שם ישחזרו את ה"מנורה" שהיו עושים פעם, יש מנורה מיוחדת, ומוכרים כל אבר ואבר במנורה, ומכניסים הרבה כסף בשביל להחזיק תלמידי חכמים כל השנה.

ספק ספיקא

יט. אמרנו שכאשר עושים ספק ספיקא, כל ספק צריך להיות ספק גמור. ולא לקחת ספק מכאן וספק מכאן ונהפוך אותם, כי אתה לא תוכל להפוך. ניקח דוגמא: **אשה ששכחה אם ברכה ברכת המזון או לא.** יש ספק בגמרא (ברכות דף כ"ע"ב), **אם נשים חייבות בברכת המזון מדאורייתא או מדרבנן,** כי הפסוק (דברים ח' י') אומר: "על הארץ הטובה אשר נתן לך", והנשים לא לקחו חלק בארץ. ומאידך יש לה עוד ספק אם היא בירכה או לא. ולכאורה יש ספק ספיקא שהאשה פטורה. והרב **עובדיה** ע"ה כותב בשו"ת יחווה דעת (ח"ו סימן י' עמ' ס"א) שאפשר לעשות ספק ספיקא הפוך להחמיר: שמא חייבות מהתורה, ואם תמצא לומר שחייבות מדרבנן - שמא לא בירכה, וזה ספק ספיקא שקול להחמיר. אבל בוא נתבונן, הרי האשה הזאת אם אתה אומר לה לחזור, מוכרח שאתה אומר שני דברים, שזה דאורייתא, ושהיא לא בירכה, כי אם בירכה אין מה לדון ואפילו אם זה דאורייתא, כי אם בירכה בירכה. ואם ברכת המזון גבי אשה זה דרבנן, בספק אומרים ספק דרבנן לקולא, ואתה צריך לתפוס שתי חומרות בבת אחת כדי לחייב אותה לברך. וכאשר אתה אומר שני ספיקות צריך שכל ספק לבדו יהיה מספיק לפטור או לחייב. כשאנחנו עושים ספק ספיקא לפטור, שמא זה דרבנן וספיקו לקולא, ואם תמצא לומר שזה דאורייתא, אולי כבר בירכה. זה ברור. אבל אם אתה עושה הפוך: שמא לא בירכה, ואם תמצא לומר בירכה, אולי זה דאורייתא, אי אפשר לומר ככה, כי אם תמצא לומר שכבר בירכה, הכל נגמר¹³.

"לעזאזל" - כשתהיה בן שלושים ושלש תדענו

כ. בפרשה שלנו יש מלה מוזרה: **"גורל אחד לשם וגורל אחד לעזאזל"** (ויקרא ט"ז ח). מה זה "לעזאזל"? האבן עזרא כותב (שם): **ארמוז לך ברמז שיש לו חברים במקרא כשתהיה בן שלושים ושלש תדענו.** ואף אחד לא יודע מה הכוונה בן "שלשים ושלש". והרמב"ן הסביר (לא בהרחבה, אבל הדברים מובנים), שאם תספור שלושים ושלשה פסוקים מהפסוק הזה, תמצא את הפסוק: **"ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים אשר הם זונים אחריהם"** (ויקרא י"ז ז). וזה הפסוק השלשים ושלש מה"עזאזל", וכאילו הפסוק רמז שהחלק הזה של העזאזל הולך לסיטרא אחרא כדי שלא ידבר רע על עם ישראל ביום כיפור. והרעיון הזה הוא לא של האבן עזרא, אלא הוא כבר כתוב בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ו), ולכן כתב הרמב"ן (שם) "ואני הולך רכיל מגלה סוד" שכונתו כך וכך. והגאון יעב"ץ הקשה על האבן עזרא¹⁴: מה אתה מסתיר? הרי זה כתוב בפרקי דרבי אליעזר. והתשובה היא שהאבן עזרא לא ראה את פרקי דרבי

12. סאלוניקי הייתה פעם "עיר ואם בישראל" (ש"ב כ"ו, ט"ו), גדולי עולם היו שם. אחר כך בא הכורתי והרס את הכל, הגרמנים כמעט ולא פגעו ביהודי ספרד, אמנם היו פגיעות אבל בכלל לא כמו שהיה במקומות אחרים, אבל בסלוניקי החריבו את הכל. 75,000 יהודי סלוניקי נשאר מהם מעט מאד, ויש אומרים שהיה שם רב אחד מודרני מגרמניה שמכר את כל היהודים כדי להציל את עצמו, מי יודע האמת? ויש רחוב על שם קדושי סאלוניקי, ושם ברחוב זה עשו "אלגריבא".

13. ההערה הזאת הייתה לי לפני כמה שנים וכתבתי אותה באור תורה (שנת תשמ"ו, טבת ס"ו ל"ג עמוד קט), ואחרי שלוש שנים (בשנת כ"א, אדר ב' תשמ"ט ס"ז עמ' תקע"ב) ניסח חכם אחד לתרץ וענית על דבריו, ומאז אף אחד לא נתן תשובה על זה. **רבי משה לוי** ע"ה אמר לי אז קושיא, אין מה לעשות. כשעושים ספק ספיקא צריך שכל ספק את תפוס אותו, הספק פותר לגמרי את הבעיה, אם להתייר אם לאסור. ואי אפשר שכל ספק נוכל להפוך אותו, כי אם ככה אין שום ספק ספיקא בעולם, כי כל ספק שבעולם נאמר אולי נעשה ספק לצד השני, ויהיה לך ספק ספיקא גם להחמיר וגם להקל, לא עושים ככה - אם אתה אומר שהחייב שלה מדרבנן היא פטורה, ואם תאמר שחייבה מדאורייתא אולי היא כבר בירכה - כמו שדברנו שבוע שעבר.

14. "זבוחו" גם עולה שלושים ושלש.
15. תמיד יש לו חיכוך עם האבן עזרא. הוא כותב שהאבן עזרא יותר מדאי פילוסוף, ויש לו דעות לא בסדר, וכן על זו הדרך. וכתב גם שהבן שלו לא היה בסדר. אבל אי אפשר לומר ככה, כי קודם כל הבן שלו חוז בתשובה, ויש שיר שהוא כתב שיחזר בתשובה, שהוא לא אכל טרפה ונבלה אלא הכריחו אותו, כי היה 'חובב בן תמורת' שהכריחו יהודים להתאסלם (והרמב"ם גם סבל מזה וכתב אגרת השמד וכי). אבל היה עוד אחד כמוהו, והוא רבנו גרשום מאיר הגולה שהבן שלו התנצר בעל כרחו, לקחו אותו בכת. והוא יושב עליו באבלות ב"מ ארבעה עשר ימים (ככה מובא ביורה דעה בטורי זהב סימן ש"מ סק"ג). לא מדברים על בן אדם שהוא נמצא בצער.

אליעזר. והוא לא היה יכול לכתוב שמביאים את השעיר לעזאזל מתנה לסטרא אחרא [כי יתפלאו, וכי אתה נותן מתנות לסטרא אחרא?]. לכן אמר שהוא כותב את זה בסוד והוא כיון לפרקי דרבי אליעזר, אבל הוא לא ראה את זה¹⁶.

טעם להקרבת הקרבנות

כא. יש עוד דבר, כל מצוה הרמב"ם נותן לה טעם על פי הפשט והשכל, ככה הדרך שלו. ויש חכמים שאומרים, אדרבא התורה מעל השכל ולכן לא נחפש לה טעמים, איך הרמב"ם כותב לנו טעמים? אבל אמרו בגמרא כמה פעמים (ר"ה דף ט"ז ע"א ועוד): "מפני מה אמרה תורה וכו"¹⁷. כמה שאלות כאלה. אך יש דבר אחד שלא יכלו לוותר לרמב"ם, הוא כותב (מורה נבוכים ח"ג פרק מ"ו) שטעם הקרבנות כדי שיתרחקו מעבודה זרה. היה משורר אחד באותה תקופה שכתב כך: "על הזבחים יש טעמים אתך, איכה בדמם חוטאים כפרו". כלומר איך על ידי דם הקרבנות החוטאים התכפרו? וכי יתכפרו על ידי שיתרחקו מעבודה זרה? מה ענין זה לזה? ועוד שאלו שהרי אנו אומרים בתפלה שלעתיד לבוא "ונקריב לפניך את קרבנות חובותינו", איזה קרבנות חובותינו? הרי לעתיד לבוא לא תהיה עבודה זרה, וא"כ לא נקריב בכלל?! אז אמרו שזה טעם לא נכון.

אם דברי המדרש מקור לדברי הרמב"ם

כב. באו אברבנאל (בהקדמה לפרשת ויקרא) וגם מהר"ם אלשקר - רבי משה אלשקר (ס"ק י"ז)¹⁸, וכתבו: בואו כל אלו שהקשו על הרמב"ם ותראו שהמדרש (ויקרא רבה פרשה כ"ב פ"א) אומר על הפסוק: "ולא יזבחו עוד את זבחייהם" - **משל לבן מלך שהיה הולך ואוכל במקומות אחרים אוכל דברים לא טובים, אז המלך אמר אני אביא אותו על שולחני, ומה שיאכל יהיה כשר מאה אחוז.** אם כן משמע שכל הקרבנות היום הם כדי להימנע מקרבנות לעבודה זרה. אבל נראה באמת שזה לא בדיוק, כי יש פירוש אחר למדרש ואין ממנו ראייה לדעת הרמב"ם. הקושיות של הרמב"ן וסיעתו הן כל כך חזקות שאי אפשר לתרץ אותם במחיי יד, ולומר שכל הקרבנות כולם להימנע מעבודה זרה. אלא המדרש מדבר על בשר תאוה, כאשר ישראל היו במדבר היה אסור להם לאכול בשר רגיל, וכל בשר היו צריכים להקריב אותו. וזה נקרא "בשר תאוה" שנתאסר לישראל עד שבאו לארץ ישראל שעל זה נאמר "מי ירחיב ה' אלוקיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר" (דברים י"ב ב, כ), וכשהיו במדבר כתוב: "אשר יחט שור או כשב או עז במחנה וגו' ואל פתח אוהל מועד לא הביאו וגו' דם יחשב לאיש הוא דם שפך" (ויקרא י"ז ג-ד), ולמה? הרי אני רוצה לשחוט חולין, לא קרבן? לכן המדרש אומר שהיו רגילים לשפוך את הדם לעבודה זרה ולהקריב עבודה זרה, ולכן אמרה תורה שיעשו כן לה' יתברך, אבל אחר כך כשבאו לארץ ישראל התיר להם הכל. זה הפשט של המדרש. ואילו כוונת המדרש לתת טעם לכל עניני הקרבנות היה צריך המדרש לומר את זה בתחילת ויקרא, כשהפסוק אומר "אם עולה קרבנו מן הבקר" (ויקרא א' ג), למה עושים עולה

16. להטיל דופי בכל בן אדם זה לא טוב, מי שמטיל דופי באחרים גם בו יטילו דופי. והיעב"ץ כשהיה מחולקת בינו ובינו רבנו יהונתן - סכנה אימיה. מה אפשר לעשות?! וכבר נכתבו על זה כמה ספרים. לכן היה צריך לכתוב, שהאבן עזרא לא היה צריך לכתוב ככה, וזה הכל.

17. מפני מה אמרה תורה מילה בשמיני? כדי שלא יהיו כולם שמחים ואביו ואמו עצבים (נדה דף ל"א ע"ב), לכן מלים בשמיני שאז האשה כבר נטהרה, היא טמאה שבעת ימים ואחר כך היא נטהרת. אבל היום היא לא נטהרת אלא מתכה עוד כמה ימים, וא"כ נדחה את המילה? לא יתכן כדבר הזה. וכן אם האשה לא נטהרה נדחה את המילה? אלא יש כל מיני טעמים, ואלו טעמים שנאמרו לפי שעה להסביר קצת. או למשל אמרו (שם) למה האשה אינה יכולה לקבל פיוס? אמרו לי: אם שוטר תפס אדם שעבר על החוק, האדם בוכה קצת "תסתכל לי, לא שמת לי לב", והשוטר אומר לו: טוב, בסדר, תיזהר, פעם אחרת תראה מה שיהיה לך... אבל אם תפסה אותו שוטר, אין מה לעשות! שוטר - יש לה חטוטר... היא לא מוותרת. למה עשית ככה?! אתה חושב שאני אוותר לך? אני לא מוותרת לך! והגמרא אומרת למה זה ככה? כי האשה נבראה מהעצם והעצם הוא קשה, ואילו האדם נברא מעפר, וזה רך. לכן האשה לא מקבלת פיוס. יש כמה שאלות כאלה בגמרא, כמה דברים כאלה. מה הם רוצים מהרמב"ם?!

18. הוא היה מגרושי ספרד והיה חכם גדול ותקיף גדול. יש לו תשובה (בסי ק"י) שמתרץ את כל הקושיות שעל הרמב"ם. ולמה כתב אותה? כי היה באותו זמן ספר שנקרא: "ספר האמונות", המחבר שמו רבי שם טוב, והוא יורד על הרמב"ם במלים קשות מאד. הוא חי מאתיים שנה אחרי הרמב"ם, וכתב ספר שכולו מלחמה נגד הרמב"ם. והספר הזה נדפס פעם אחת בסלוניקי שנת שט"ז, ומאז לא נדפס יותר. אני ראיתי אותו אצל הרב פויפר ע"ה בשנת תשנ"א בדרום אפריקה, ואמר לי שהספר הזה הדיפסו אותו ממוספר, רק מאה עותקים בלבד, והוא קנה אחד במחיר יקר מאד. אבל הכנסיה שהוציאה את הספר (למה הם הוציאו אותו? כי הם שונאים את הרמב"ם. הרמב"ם אומר עליהם שהדת שלהם היא הבל וריק, כי איך יתכן שבורא עולם נכנס בבטן אישה? מה הטריוויום והשגעון הזה?! ומי שקורא מורה נבוכים רואה איך הוא עושה מהם צחוק והבל וריק. ולכן הם הדיפסו את הספר הזה שהוא יורד על הרמב"ם, זה טוב בשבילם) אחרי שהוציאו את הספר הזה, נסגרה הכנסיה. אמרתי לו: זה בעוון שהם הדיפסו ספר נגד הרמב"ם, הרמב"ם נקם בהם. וכתוב בו מלים קשות מאד נגד הרמב"ם, איך אתה אומר שזה נעשה בגלל עובדי עבודה זרה? ומהר"ם אלשקר כתב תשובה שלמה נגד הספר הזה.

קרבנו מן הבקר? כדי להימנע מעבודה זרה. אבל ממה שחכמים אמרו את זה בפרשת אחרי מות, משמע שזה לא טעם לכל הקרבנות, אלא זה טעם למה נאסר להם בשר תאווה במדבר¹⁹. (ועיינו בס' מגדולי ישראל ח"א עמ' נ"ט).

טעם למצות כיסוי הדם

ג. ולמה עושים כיסוי הדם? פעם ראיתי בשם הרב קוק שאמר שהתורה לא רוצה לשפוך דם של בעלי חיים - "כסה הדם, הסר חרפתך!". הייתה שיטה לפני מאה שנה שבני אדם יכולים לחיות בלי שום חתיכת בשר, רק על פירות וירקות, לחזור לימי אדם הראשון שנאמר בו: "הנה נתתי לכם את כל עשב וגו' לכם יהיה לאכלה ולכל חיות הארץ ולכל עוף השמים" (בראשית א' כ"ט-ל), לא לאכול בשר בכלל²⁰. והרב קוק רצה להסביר באותו כיוון שזו הסיבה שהתורה אמרה לכסות את הדם, כי זו חרפה שבבילך שאתה לוקח בעלי חיים מסכנים ותמימים ואתה שוחט אותם, לכן "כסה הדם, הסר חרפתך" אבל במחכ"ת זה לא נכון, כי אם כן, למה צריך לכסות רק דם חיה ועוף ולא של בהמה? והרי לעתיד לבוא כשנכנסו לארץ יהיה מותר בשר תאווה, אם כן תכסה הדם של הבהמה? אלא זה לא הטעם. הרשב"ם אומר טעם, שחיה וכן עופות רגילים לא מקריבים מהם קרבן, ולכן תעשה כיסוי הדם כדי שלא תשתמש בדם לשדים וכדומה, אבל בהמה על פי רוב מקריבים ממנה קרבנות. וכל שכן בזמן המדבר, והיו זורקים את הדם על מזבח ה'. לא ניקח המצאות של חכמים מהמאה התשע עשרה והמאה העשרים ונפרש בהם את הפסוקים, זה לא בדיוק.

טעם לקריאת פרשת עריות במנחת יום כיפור

כד. יש [בפרשה שקראנו - אחרי מות] פרשת עריות, וקוראים אותה במנחת של כיפור (מגילה דף ל"א ע"א). ויש כמה טעמים לזה, ויש לי טעם פשוט מאד, כי ביום

19. יש שתי דעות בגמרא (חולין דף י"ז ע"א) אם בשר תאווה היה מותר במדבר או היה אסור. והמדרש הזה מתאים למאן דאמר שבשר תאווה היה אסור במדבר והותר רק לאחר שנכנסו לארץ. ויש סתירה בפירש"י. כי בפרשת אחרי מות (י"ז, ג) כתב שהפסוק מדבר במוקדשין. ובפרשת ראה (י"ב, ב) כתב שבמדבר נאסר להם בשר תאווה. וכבר העירו בזה.

20. פעם לפני שנים רבות בשנת תשכ"ה, סיפר לי הרב כמייסד אסוסי זצ"ל שהיה רב ברובע הקטן, שהוא נסע כתייר לארץ ישראל באוניה, והגיע לשם חכם שאכנזי ואמר להם: אני לא טועם טעם בשר, ולא חלב, ולא ביצים, כלום, ואני גיבור יותר מכם! אמרו לו מי אמר שאתה יותר גיבור? אמר להם: אני מניח את ידי על השלחן, תבואו עשרה אנשים ונראה אם תצליחו להזיז לי את היד! אמר כמה שנלחמנו בו לא יכולנו להזיז לו את היד, היד שלו הייתה כמו ברזל... מאיפה הבאת אותה?! אמר להם זה יד ברזל בזכות האוכל המדויק שלי וההתעמלות וכל הדברים האלה.

מנחה של כיפור כתוב בגמרא (תענית דף כ"ו ע"ב) שהיו יוצאות בנות ישראל וחולות בכרמים, ואומרות: בחור שא נא עיניך וכו' ויש חשש שאולי אדם יקח אחת שתמצא חן בעיניו והיא קרובת משפחה שלו שאסורה לו, [לכן קוראים פרשת עריות, תראה] יש לך כאן רשימה מה אסור, תיזהר בקרובי משפחה, יש בהם כאלה שאסורים לך בכרת, לכן אל תעשה את זה. זה טעם פשוט ביותר. ויש אומרים (תוס' במגילה שם ד"ה במנחה, בשם המדרש) כמו שנאמר "עריות פלוני לא תגלה", ככה ריבון העולמים לא יגלה את ערוותנו ויכסה חרפתנו ויחזיר אותנו בתשובה.

"כל סחפא בצירי"

כה. ויש עוד סימן יפה מאוד במסרה: "כל סחפא בצירי". מה זה ה"סחפא" הזאת? סחפא פירושה שאדם לוקח כלי והופך אותו על פניו. יש גמרא בביצה (דף כ"ג ע"א) סחופי כסא אשיראי ביומא טבא, אסור - אם תיקח כוס שיש בה מוגמר (ריח טוב) ואתה מניח אותו על בגדים ביום טוב, אתה מוליד בהם ריח. וזה אסור. אז סחופי פירושה תיקח כוס ותהפוך אותה. והאתנח שלנו נראית כמו כוס הפוכה. והמסרה אומרת שכל "סחפא" - כל אתנח, בפסוקים האלה של "לא תגלה" בצירי, כי אם אין אתנח, "תגלה" מנוקדת בסגול. וזו כוונת המסרה - "כל סחפא בצירי". מי יכול להבין מה זה? אני ראיתי במקרה²¹ ספר כוזרי ישן שנדפס לפני מאה עשרים שנה בוורשא, ובסופו בעמוד האחרון המדפיס רבי יצחק גולדמן אמר יש לי הסבר על הסחפא, וזה הסבר אמתי. "כל סחפא בצירי" - כל פעם שכתוב "לא תגלה" באתנח זה בצירי. ומאי נפקא מינה? לנו אין נפקא מינה אם "תגלה" זה בסגול או בצירי, הביטוי אותו דבר. למשל בפסוק: "תמחה את זכר עמלק" (דברים כ"ה י"ט) אין נפקא מינה אם זה זכר בצירי או זכר בסגול, אבל אצל האשכנזים יש הבדל, זיכר בצירי וזכר בסגול. וכן פה תגלה אם זה בצירי אומרים "תגלי" ואם זה בסגול אומרים: "תגלה". אבל למעשה אצלנו אין הבדל רק בכתיבה, בזה מנקדים בסגול ובזה בצירי.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב הוא יברך את כל השומעים, ואת כל הרואים בוידאו, ואת כל הקוראים אחר כך. כולם יתברכו מפי עליון, בבריאות איתנה והצלחה רבה אושר ועושר וכבוד, וכן יהי רצון וגאמר אמן.

21. אני אומר "במקרה" זה לא כפירה, כלומר בלי כוונה בא אלי ממילא. וכן כתוב ברות (ב, ג): ויקר מקרה.

הודעה ובקשה

כל מי שמכיר מעשים של חסד שעשה
המנוח ר' דניאל גריב זצ"ל
שהיה מחלק עשרות סלים לעניים
באלעד ובחולון (ועוד) בכל ערב שבת
ובפרט בחגים, חנם אין כסף.

והיה במשך כעשרים שנה מייסד
הקופה "חסדי אסתר" בהתנדבות.
מתבקש לשלוח סיפורים אישיים שהיו
אתו לפי הכתובת:

ronitgriv@gmail.com
טלפון: 050-9200-826/050-2000-883
טלפקס: 03-908-7795 / 03-909-9960

חלק א'- ביאור על מסכת אבות ודרשות
במעלות והתורה
חלק ב'- פירוש על משלי, מגילת רות, וכן
אזהרות לחוג השבועות

לרכישה חייגו: 08-6727523
שלוחה 6, אז למספר: 050-4174471

דרוש לשבת כלה

דרוש לשבת כלה שנת התש"ג ליקובה בדר"ר ווי"ד ויהי נועם ה"א עליו וגי'.

רבתי! דוד המלך ע"ה אומר (תהלים י"ט א') **הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבב ונופת צופים, פי הרב בינה לעתים ז"ל** (דרוש ד' לשבועות) כי דבר טבעי כל דבר שהוא ערב וטעים אם ירבה ממנו יהיה אליו לזרא, אבל הממון יש לאדם חמדה יתירה שאינו קץ ממנו כמו שנאמר (קהלת ה' ט') **אוהב כסף לא ישבע כסף, ובכל זאת התורה והמצוות יש בהם חמדה יותר מחמדת זהב ופז**. כמו כן דבר טבעי אם יהיה דבר מתוק כדבש אם ירבה ממנו יהיה אליו לזרא וכמו שנאמר (משלי כ"ה ט') **דבש מצאת אכול דין, אבל התורה והמצוות אפילו שהם מתוקים מדבש לא יקוץ מהם**. עכ"ז ז"ל קיום כל העולמות עליונים ותחתונים הם בשביל ישראל שמקימים התורה וכל הבאים לעולם הם בעון ביטול תורה ומצוות. וכן אומר התנא (אבות ו' ב') **אוי להם לבריות מעלבונה של תורה**, הכוונה הואי ואבי שיש להם לבריות מרוב הצערים, כולם נגרמו מעלבונה של תורה. והוה מה שאמרו חז"ל (שבת פ"ח ע"א) **אם ישראל יקבלו התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתם**, הכוונה שם בארצות הגולה תהא קבורתם. **ובעונותינו הרבים אנו שומעים על צערן של ישראל בזה הזמן בארצות אירופא שחישות והריגות וגו' כמו בימי החורבן ויחיה, וגם עליו עבר כוס אבל ברוב חסדי יתברך לא היה רק הפסד ממון הודו לה' כי טוב. אשר על כן עלינו להתחזק בתורה ויראה, כמו שדרשו חז"ל (בראשית רבה ה' ט"ז) פסוק (בראשית כ"ז כ"ב) הקול קול יעקב והיידים ידי עשו, בזמן שאין הקול קול יעקב אז היידים ידי עשו.**

ובפרט כמה צריך להזהר בכבוד תלמידי חכמים לומדי התורה שהקב"ה שמח בהם ובתורתם, והמבוזה תלמיד חכם חייב נדוי ואין לו חלק לעולם הבא, כי התלמידי חכמים דומים למחסה גשם שאל לא יתנוהו על ראשם לא יגן עליהם מהגשם, וכן החכמים לא יגינו על הדור רק כשמכבדים אותם. ובה פירוש המפרשים ז"ל כונת הגמרא (סוטה מ"ט ע"א) **לא תתני עונה דאיכא אגא. כי ירו"ם היה ראש הישיבה ולכן הוא אומר כמה שניחוחי ראש ישיבה והשפלה את כבודם, מוכח שבני הישיבה הם ענינים וממילא יוצא שלא בטלה העונה כמו שאמרת. וכן מצינו במסכת ברכות (כ"ח ע"א) שסילקו רבן גמליאל מנשיאותו מפני שציער לרבי יהושע.**

הגאון המלבי"ם דרש בזמן שביית המקדש קיים, הכהן לוקח הזרוע והלחיים וקובה, וכשנחבב הבית "הרב" הוא בבחינת "כהן" כמ"ש (מלאכי ב' ז) **כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו**. והרב עצמו מצוה לצבור על ג' דברים הללו: הזרוע, היינו ללבוש התפילין יום יום. **הלחיים**, שלא לגלח בתער רק במספרים. **הקובה**, שלא להכניס בה מאכלות אסורות. ולא זו בלבד אמרו אלא צריך לשמור ולקיים כל דברי התורה כי אומות העולם יש להם מפלגות מפלגות וכמה אלפים ורבות מהם שמתו עבור המפלות המחזיקים אותה, אבל האומה הישראלית אין להם מקום לדברים כאלו בכלל היות שהתורה נתיבותיה משפט ויש כמה מצוות שהם ישוב המדיני כמו איסור רבית, יובל, שמיטה, מעשר עני, לקט, שכחה ופאה וכיוצא בזה, וכל זמן שאנו מקיימים כל זה ממילא העשירי הממון שיש בידו נקרא שלו היות שכבר נתון חלק לעני מדי שנה בשנה וגם העני לא יתמוטט וכל האומה תתקיים בעשר ואושר. וזה רמו הכותב (דברים ט"ו ע"א) **כי לא יחדל אביון מקרב הארץ וגו' אפס כי לא יהיה בך אביון**, הכוונה אפילו שדבר טבעי שלא יחדל אביון מקרב הארץ, אבל בכל זאת אתה לא תהיה לו גרמא לעניותו שלא לתת לו שכחה לקט ופאה וכיוצא הוא יכול להתקיים ולהיות באמצעות דברים כאלו. והוה שדקדק לומר בך אביון, שלא תהיה עניותו תלויה בך וכמובן.

וכבר נודע כמה גדלה מעלת ישראל שהם זרעו של אברהם יצחק ויעקב, ואברהם הוא עמוד החסד, ויצחק הוא עמוד העבודה, ויעקב הוא עמוד התורה, ולכן אנו מחוייבים להחזיק בשלשה עמודים הללו שהם המקור והיסוד של אבותינו הקדושים. וגם מצד נשמתם היא מעולם הבריאה מלבש עולם האצילות. ואשריהם ישראל בזמן שעושים רצונו של מקום אין שום אומה ולשון משתלטת עליהם. ורבים טועים הסוברים ששנאת אומות העולם היא מחמת שמירת הדת וההתרחקות מהם, אבל גלות אשכנז הורה לנו בהקף והוספה להורות לנו בחוק יד כי יהודים אנחנו ויהודים נשאר כי מי עולם. הלא נראה במלחמת עמלק נאמר (דברים כ"ה ז-ח) **זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים ואתה עיף עיף ויגע ולא ירא אליקים. הכותב מדגיש לנו כמה גדולה שנתת האומות נגד ישראל שנתה גזעית, והוה **זכור את אשר עשה לך עמלק** בלתי שום סיבה וטעם. דבר ראשון בדרך, לא שכנים ולא קרובים יחד אליו ישמשך מזה סכסוך בין הגבולות. דבר שני **בצאתכם ממצרים**, לא מלחמת העבר שהיה ביניכם איזה סכסוכים כי רק היום נהיית לעם. דבר שלישי **ואתה עיף ויגע** אין בזה מלחמת העתיד שהוא ירא שמא ימים יבואו ותתגברו עליו. דבר רביעי **ולא ירא אליקים**, גם לא קנאת הדת אכלתהו כי אז עוד לא נשתרשה היראה היטב ככס. כל זה יורה על שנתת אבותינו שהיא שנתת הגרוע בלתי שום סיבה.**

ולכן צריכים אנחנו בשמירת עשרת הדברות שהם עיקר הכל וכל התורה כלולה בהם כמעט. ולא נחשדו ישראל ח"ו על עון עבודה זרה ורציחה וגניבה וניאוף וכיוצא בזה, אבל צריכים אנחנו להזהר מן התולדות שלהם, למשל, להיות שמירת שבת כדת וכהלכה עונג גשמי ורוחני. נעשה כל המאמצים שלא יהיו ילדינו מחללי שבתות. נשמור עצמנו מכל מאכל ומשחה שיהיה כשר למחדשין. נזהר בשמירת סתרת בנות ישראל. נעשה כל המאמצים ללמד בנינו תורה ויראת שמים שאמרו בזהר הקדוש (דף קס"ה) ברעיה המימנא כל מי שאינו מלמד בנו תורה עובר על לא תעשה לך פסל (שמות כ"ג) ולבסוף נעשה בן סורר ומורה. עכ"ל. **ובעונותינו הרבים אנו רואים איך הדורות החדשים אשר הם ח"ו פורקי עול לעיני אבותם וקרוביהם, כל זה נגרם מצד שהתרבות שלהם שקבלו אותה מאביהם אינה על בסיס נכון ולכן לעומת שבא כן ילק, ועיקר התרבות צריכה להיות בעיף פקוחה מאד ולא בקלות ראש ואז תתקיים לעולם. כמו כן צריכים אנו לחזק ולאמץ ברבים כושלות צעירי הדור שיש בהם חיה תורה ולומדים בני"ל לקרב להם ההנאות ולכבדם, כי בזה יוכלו לגשת הלאה לעלות ממדרגה לומדה כי אלו העולם עומדת עליהם כנודע מדברי חז"ל, וגם זאת תקוותו בימים יבואו שיהיו מורי הוראות ומנהלי העדה, וצריך לזה התעוררות להתחזק ולא תביא, כי במצט אשר נשארו נוקל בעה"ז לתקן כמו שמצינו באברהם אבינו ע"ה ובמשה רבינו ע"ה וזולתם.**

אחינו בית ישראל! אנו האומה הידועה שמסרנו כמה וכמה פעמים גופנו על קדושת ה' יתברך ולמרות הרדיפות והרציחות וכלי משחית ואבני תותח אשר עברו על ראשנו לכל גלי הזמן השחרור אשר שחנקו לכל גלי הזמן השחרור אשר באו ועברו על ראשנו. ואיך עתה ברצוננו הטוב ח"ו נפר דתנו? הלא ידוע כי המחלל שבת בפרהסיא דינו כעכו"ם ממש. פתו פת כותים, ויינו יין נסך. אין בך אדם ימכור דתו בעד להם יבשו ונודי ערשי? איך יערב לאבות לאכול יחד עם בניהם ביום שבת קודש על שלחן אחד, ולקדש יחד, ולשתות מכות של הקידוש אשר נתנסך בשתיית בניהם המחללי שבתו? חוב קדוש מטיל עלינו להגן בעד דתנו ועל עלבון השבת. נאלצים אנו לכבות את האש הנוראה אשר החלה ללהט. בכלל זה עון חילול

ה' בעיני האומות. אנו עם ישראל נודעים מאז לעם קשה עורף לעמוד על עומדנו לשמור דתנו ואמונתנו. וכן אומר הכותב (שמות ל"ד ט') **ילך נא ה' בקרבנו** שרוח דתנו והאמונה בתוך גופנו ונשמתנו, **כי עם קשה עורף הוא** ומוסרים עצמנו על קדושת ה', וזה שעור לנו להתקיים עד עתה בגלות. **וסלחת לעוננו ולחטאתנו**, לעוברים במזיד שאצלם נקרא עון, ולצדיקים שלא הוכיחום נחשב להם לחטא שהוא שוגג. **ונחלתנו**, שלא יעזבונו ה' כמו הירושה שאין לה הפסק.

זבזה יש לפרש כונת המשנה (שבת קכ"ג ע"א) מי שהשחיק בדרך נתון כיסו לנכרי, ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור. כי עולם הזה היא נקראת דרך המוליכה האדם לזכות לעולם הבא וזה יהיה באמצעות התורה שנתן לנו הקב"ה שהיא נקראת נר כמו שכתוב (משלי ו' כ"ג) **כי נר מצוה ותורה אור**. וטועים הם העוזבים ארחות יושר ללכת בדרכי חושך שכל הפעם ורצונם בעולם הזה הוא רק לאסוף הון ועושר שאינם עומדים לו לאדם בשעת דחקו בעומדו בדין בשמים. ומי שהוא בעל שכל חיוני יחשוב יפה ויצא שעולה חרס בידו, כי ממה נפשך אם הוא מתקמץ בהוצאת משפחתו וגם בגמילות חסדים כדי להשאיר אחריו הון עתיק, הלא ידע שהוא מניח הכל לבניו או לאנשים אחרים אשר לא יגיעו בו ואולי יתגלגל הממון ויבא לידי אוביו. ואם הוא רודף הממון כדי להתענג בו במאכל ומשתה וטילוים וכיוצא, גם הוא צריך לדעת שגם זה הבל והכל הולך אל העפר ומרבה בשר מרבה רמה. והוה מי שהשחיק בדרך, אלו האנשים שלא רוצים ללכת במאור תורתנו הקדושה שתעלה וכל חייהם בעולם הזה שהיא נקראת דרך בלא אור בחושך לרכוש ממון ובנינים וכיוצא. אנשים כאלו טועים הם כי סוף כל סוף נתון כיסו לנכרי, לאנשים זרים אשר לא עמלו בו. ואם הוא מבלה ימיו ושנותיו בתענוגים כדי שלא להשאיר אחריו כלום והוה ואם אין עמו נכרי, זאת אומרת הירשים אין להם עמו כלום היותו לא משאיר כלום, בכל זאת עליו לדעת דלבסוף מניחו על החמור שהוא מאבד ממנו רק בדברים חומריים שלא יועילו ולא יצילו. וכך צריך לחשוב יפה ושב ורפא לו.

וכל זה נגרם מחסרון עסק התורה, שאם האדם לומד תורה, או יבא לדרשא לשמוע דברי תורה, פשט מאד שהיה מתגבר לא היצר הרע, כי כן אמרו חז"ל (קידושין ל" ע"א) אמר הקב"ה בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין. וזה רמו הכותב (משלי ד' ב') **כי לקח טוב נתתי לכם, הם תרי"ג מצוות והם דברים טובים ונכוחים למבין וכל דרכיה דרכי נועם, וזה דוקא בזמן שתורת אלו תעזובו** כי באמצעות זה התגברו על היצר הרע ותוכלו לקיים כל המצוות כתקנם. אחילה אל-ל, אחלה פניו, לעורנו על דבר כבוד שמו, אמן כן יהי רצון.

לא בא כבושם הזה

בשורה משמחת לכל שוודי תודתו וזכרו של מרן רבי עובדיה יוסף ז"ע

יצא לאור ספר יחיד בלשון יחיד רטמו

2 כרכים מעל 200 עמודים וזכום כ-2000 תמונות כדיות טיחי מרן, וקלא שיפוטם עין מועיל יחד עם אוצר נכחם של העדה ומעשה רב לפי סדר יוסף הגדול של רבינו ז"ע י"ג סדר השולחן ערוך, עורך גוונס גינעס ומסקד ובמסך חלק ביוצרי על קשריו עם גדולי ישראל

נדון להשיג בשל: 052-7110197 052-7684989

פתיל תכלת, מצוות ציצית בשלמות!

הגאון רבי חיים רבי שליט"א ראש ישיבת שער התמים חולון

"רבים מגדולי ישראל כיום לובשים תכלת... ואני הקטן עשר ואפר למדתי מזה" (משנן וישעיהו עקרו מזב. לחזון ב"ב אפית ושלילי)

הגאון רבי שלמה מחפוד שליט"א אבד ברוך ויחי רש

"...ראיתו כי בביר מצאה ידו לבד את זיוור התכלת שזויתה נזווגה בימי רבותינו בימי קדם... הננו לברוכי כי הפך ה' בידו וצלת, להחזיר עטרה ליושנה" (משנן וישעיהו לקצני חזית תכלת לישראל)

עוד אין לך תכלת? המקור זר חיים וכן תכלת - אידע ויאלצים

0799-1000-65

וזכרתם

קנקן חדש מלא ישן

(אבות ד' כי)

בס"ד החלה ההרשמה למכינה לישיבה

"עץ חיים"

שע"י מוסדות ישיבת "כסא רחמים" ספרדית

לשנת התשפ"ב

כיתות ז' וח' בתנאי פנימייה מלאים

עוברים לבנין החדש

ברחוב הרב פרדו 18 בני ברק

ישיבת 'דרכי העיון'

מוסדות לישיבת 'עץ חיים'

ת"ת 'איש מצלוח'

רמת לימודים

גבוהה,

צוות מסור,

מיומן וותיק,

כל הצוות מבוגרי הישיבה

בנין יפה ומרשים

בית מדרש גדול

כיתות מרווחות

אדרי פנימייה מפוארים

להרשמה, ולקביעות מבאן:

הרב אורי מאזוז
054-8463584

הרב יאיר טרבלסי
050-4158555
מנהל

הרב אליהו ענקרי
050-4115581
מפקח

מי התאונה?

תשובה ניתן לענות בקו
בית נאמן 079-9270505
שלוחה 22. נא לשלוח
התשובות עד יום ראשון
בערב
בין הפתורים נכונה
יוגורל פורס (חובה לציין
שם וכתובת בצורה ברורה)

צילום: © שוקי לרר

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעורו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א
לע"נ באולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

שיר וזווית
המחבר עיראן שליט"א

הלכה נאמנה

בתנאים שאין עונים פעמים "אמן", אלא אחרי שאומרים "ופקדנו בו לברכה" עונים אמן, ואני לא ידעתי למה עושים ככה, עד שמצאתי את הדבר הזה בכף החיים, וכן נכון. (גליון 69 אות מ"ד, וגליון 70 אות ל"ב (ראה שם), וגליון 176 אות ב.).

(סימן תכ"ב אות א') בשם ספר "תולעת יעקב" לחכם מקבל ידוע (קרוב לזמן מרו והביית יוסף) ש"זנברנו" זה לגברים ו"פקדנו" זה לנשים, לכן לא מפרדים ביניהם, אלא אומרים ביחד "וזנברנו ה' אלקינו בו לטובה" ו"פקדנו בו לברכה". וככה היה המנהג

ביעלה ויבא אומרים: "זכרנו ה' אלקינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה", והעולם נוהגים לומר "אמן" אחרי זכרנו ה' אלקינו בו לטובה ואחרי ופקדנו בו לברכה. אבל לא עושים ככה, אלא אומרים "אמן" פעם אחת על שניהם, וככה מובא בכף החיים

למען תספור

בחורים: אחד אברהם, אחד חי (וזה רבי חיים טייב) ואחד דוד. אביא לכם חדוש אחד מרבי חיים טייב, ותראו מתיקות של פעם. האמורא עולה מקורו היה מבבל, והיה "תני", כל הזמן עולה לארץ ואחר כך חוזר לבבל. לכן כל הזמן כתוב "כי אתא עולא" [פירושי: כאשר בא עולא]. וכתוב בגמרא (כתובות ק"א ע"א) שלבסוף נפטר בבבל, ולא זכה להפטר בארץ ישראל. הביאו את אורנו לארץ ישראל והכס אחד אמר: אנת [אתה] עולא על אדמה טמאה תמות? הרי כל הזמן אתה בא לארץ, איך לא זכית להפטר בארץ ישראל? רש"י (דיבור המתחיל אתה) כותב: אנת עולא על אדמה טמאה תמות - מקרא הוא בנובאת עמוס (ז' ט"ז). מה רוצה רש"י? וכי רוצה לציין לנו מקור לזה? הרי רש"י לא תמיד מצא מקורות, תחפש לבד ותמצא אותם. רבי חיים טייב כתב ארבעה פירושים בזה (בספרו "חלב חטים"). **הפירוש הראשון**, הקשה לרש"י מה שהתחיל בארמית וסיים בעברית, כי המלה "אנת" זה בארמית והמלים "על אדמה טמאה תמות" זה או בעברית. **הפירוש השני**, הקשה לרש"י: מה זה "תמות" בלשון עתיד? הרי הוא כבר מת. וצריך לומר "אנת עולא על אדמה טמאה מת". לכן רש"י כתב שהמשפט "על אדמה טמאה תמות" זה פסוק בעמוס, והוא צוטט את הפסוק בדיקוק. וכתב עוד שני פירושים בזה (ויעדו עיינו בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' כ.). פעם היו מדיקדים פרש"י ולומדים ומתבוננים בכל מלה שלו. לא כמו היום שבולעים את רש"י, וחושבים שפרש"י אין לחפש קשיות כמו הרשב"א והרמב"ם. אבל צריך לדעת פרש"י זה היסוד, וצריך לדעת ללמד את רש"י ובלדיקוק בכל אות ומלה, חבל על הזמן שלו. **המאירי** (בסוף פתיחתו למסכת אבות) כותב פרש"י **מתרץ במלה אחת חבילות חבילות של קשיות**. (גליון 162 אות ט' והערה 30).

וימכותו ארפאך נאם ה' (שם י"ז). וככה חכמים רמזו את כל הטרקדיה הזו של מלחמת בר כוכבא במלה אחת: מלך העולם "לעד", שתזכרו שהקדוש ברוך הוא הוא מלך העולם לעד, והוא יחפך את יוון וספרד והיטלר וגרמניה, ולא ישאיר מהם פליט ושריד (פי' יש דברים בגמרא שכתבו באופן נעלם פדי שהיהם לא יעשו מזה רעש. פי' אם הם ישמעו את זה יעשו לנו צרות צרורות. שמי' הגמרא והקריאות נכתבו תחת מלכות רומי ופרס, ולכן הפל נכתב ברומי מחמת המלשנים). (גליון 11 אותיות י"ז ו"ח).

"מאתי אחד ואמצעי משבח"

בין פסח שני ובין ל"ג לעומר באמצע בדיקוק, ביום ט"ז בארץ, הוא יום הלולא של רבי חיים טייב (המקנה "לא מת", וראה בעלון גליון 13 - ספר השיעור עמוד רל"ח), מגדולי חכמי תנאים וממדי אמרו שהוא נפטר ביום ט"ז בכסלו, אבל זה לא נכון, אלא נפטר ביום ט"ז בארץ, באמצע בין י"ד לבין י"ח בארץ. איך ידענו את זה? כי חכם אחד בשם רבי רפאל ארדיטי העתיק את המצבה שהיתה כתובה על קברו עוד בשנת תרס"ד, ושם כתוב שנפטר "ביום ט"ז לחדש זיו", וזהו הדין איך (ראה מלכים א' ו' א' וברש"י שם). מה המיוחד בחכם הזה? מספרים עליו שהיה עושה נפלאות כמו הבעל שם טוב. זה כתוב בספר תולדות חכמי תנאים (עמ' ר"ז), של חכם אחד שהיה קרוב מאוד לזמנו, וגם כתב חדושים על הגמרא שנשארו עזובים ונטושים ששים שנה, ובסוף לקח אותם **רבי משה שתרנגו** זצ"ל, אחד הרבנים הגדולים של תנאים, וערך אותם. רבי חיים טייב נולד בסביבות שנת תק"כ. וכאשר היה בן שלוש עשרה שנה (בשנת תקל"ד), מרן החיד"א בא לתנאים, והביאו לו כמה תלמידים. והוא כותב (בספרו מעגל טוב עמ' 57): ראיתי גברים בני ארבע עשרה-חמש עשרה חריפים קולעים לשערה. החיד"א היה לו כשרון מיוחד להבין את הפשט כמו שצריך, ויש מסורת (הובאה בס' תולדות חכמי תנאים עמ' קכ"ד) ששאלו אותו: מה עם התלמידים האלה? אמר להם: **ממצאתי אחד ואמצעי משבח**. מה זה אחד? ראשי תבות: אברהם חי דוד, וזה שלשה

"אלקינו מלך העולם - לעד" בברכה הרביעית של ברכת המזון, אומרים: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם לעד האל אבינו מלפניו אדירנו", והמלה "לעד" כתובה בכמה סדרים, ומה זה "לעד"? הרי לפרש "לעד" האל אבינו? לא יכול להיות, אלא "אלקינו מלך העולם - לעד" (וככה צריך להפסיק), ואם כן למה בכל הברכות אומרים "מלך העולם" בלבד ולא אומרים "לעד"? רבותינו אומרים (ברכות מ"ח ע"ב) שהברכה הזאת נתקנה בגלל הרוגי ביתר, מה זה "הרוגי ביתר"? במלחמת בר כוכבא נהרגו בעוונות מאות ואלפים יהודים (הגמרא גשין נ"ז ע"ב) אומרת שנהרגו "ארבע מאות רבוא" (ארבע מיליון). ורבנו יוסף חיים (שו"ת רב פעלים ח"ב אורח סי' א') אומר שהגמרא מדברת על פי האיות, כלומר כל אחד מהאנשים האלה היה שוה עשרה מהגוים, ולכן ארבע מאות אלו נעשו ארבע מיליון, מה למעשה היו פחות). אז על זה תקנו "הטוב והמטיב לכל", מה זה הטוב והמטיב? שאחרי שבע שנים קברו אותם, הטוב שלא הסריחו "המטיב" שנתנו לקבריהם, ככה אומרת הגמרא בברכות (שם). אבל איך יתכן שבמקום להגיד תפלה לקדוש ברוך הוא (קמו: "עד מה ה' תאמר לגחצ'?), כתבו ברכה "הטוב והמטיב", ולא רמזו אף מלה אחת על הרוגי ביתר.

אבל אתם יודעים איפה רמזו אותם? במלה "לעד", כי אדראנוס קיסר שהיה נבל בלעיל הוא שעשה את כל הרשעות הזאת, והוא חרש את ירושלים והחליף את השם שלה ל"איליה קפיטולניה", וגם אסר על היהודים להפגיס ירושלים חוץ מפעם אחת בשנה לבוא ולככות על הכתר המערבי, אז עכשו מה אנחנו נגיד? הרי כל התקנה של עם ישראל בצער גדול, ולכן אומרים: "אלקינו מלך העולם לעד", לומר שהקדוש ברוך הוא הוא מלך העולם לעד, ואדראנוס ילה, רומי תלה אל"ה וצצקיה ילכו, וגם הרשעים הגוים היום גם הם ילכו, ויכמו שכתוב: **"כל אכלה יאכלו וכל צרוץ כלם בשבי ילכו, וכל בוזו אתו לבז"** (ירמיה ל' ט"ז), ואחר כך **"כי אעלה ארצה לך**

הפירוש השני, הקשה לרש"י מה שהתחיל בארמית וסיים בעברית, כי המלה "אנת" זה בארמית והמלים "על אדמה טמאה תמות" זה או בעברית. הפירוש השני, הקשה לרש"י: מה זה "תמות" בלשון עתיד? הרי הוא כבר מת. וצריך לומר "אנת עולא על אדמה טמאה מת". לכן רש"י כתב שהמשפט "על אדמה טמאה תמות" זה פסוק בעמוס, והוא צוטט את הפסוק בדיקוק. וכתב עוד שני פירושים בזה (ויעדו עיינו בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' כ.). פעם היו מדיקדים פרש"י ולומדים ומתבוננים בכל מלה שלו. לא כמו היום שבולעים את רש"י, וחושבים שפרש"י אין לחפש קשיות כמו הרשב"א והרמב"ם. אבל צריך לדעת פרש"י זה היסוד, וצריך לדעת ללמד את רש"י ובלדיקוק בכל אות ומלה, חבל על הזמן שלו. המאירי (בסוף פתיחתו למסכת אבות) כותב פרש"י מתרץ במלה אחת חבילות חבילות של קשיות. (גליון 162 אות ט' והערה 30).

חידה

שמו לא כשםם ונקראים אותו דבר?
תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי. תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21
(חובה לציין שם וכתובת בצורה ברורה), נא לשלוח התשובות עד יום ראשון בערב
פתרון מלבד קוקי: מתרון חידה: מרן הודיש חשני? יום שני לא ראש חודש (במסווא א פרק כ). חובה: שילה טעוין מתרון התמונה: הגאון רבי אברהם ביתאן זצ"ל צדיק וחסיד. מחבר הספר "שמו אברהם". נפטר ביום כ"ה בחשוון תתשס"א. בעווריו יצק מים על ידי מרן רבנו משה כלפון הכהן זצוק"ל. חובה: מאיר בודה - בני ברק חובה: מרגלית הקודם חובה בחידה: מרדכי אליהו שבחפסור - חיפה חובה בתמונה: אלעזר חשאי - תיבתות

ידע חדע

העולם השנה - השואת - הגיעו החכמות בעלות הרבית - צרפת ואנגליה ואמריקה, ונכנסו לגרמניה האוירא ששפכה דם שש מאות רבוא [ששה מיליון] מיישראל, ונכנסו והפילו אותה לליל, וזה "ישבו ויבהלו מאד כל-איבי ישבו יבשו רגע", ראשי תבות כ' איר - יום כ' איר, אז כתבת את זה בגליון התהלים שלי (עייני בתהלים "אמת קנה" עמוד שט"ז), אבל לא ידעתי מה קרה בכ' איר. ואחרי שנים הגיע לדי ספר "אוצר המכתבים" של רבי יוסף משאש זצ"ל, ושם (חלק ג' מכתב אלף תט"ו) הוא מספר ששכב בארץ תש"ה [סוף מלחמת יום אחד אני קורא בתהלים: "ישבו ויבהלו מאד כל-איבי ישבו יבשו רגע" (פרק ו' פסוק י"א), ואני מסתכל בראשי תבות: "ישבו ויבהלו מאד" ראשי תבות יום, ואחר כך כל-איבי ישבו יבשו רגע", ראשי תבות כ' איר - יום כ' איר, אז כתבת את זה בגליון התהלים שלי (עייני בתהלים "אמת קנה" עמוד שט"ז), אבל לא ידעתי מה קרה בכ' איר. ואחרי שנים הגיע לדי ספר "אוצר המכתבים" של רבי יוסף משאש זצ"ל, ושם (חלק ג' מכתב אלף תט"ו) הוא מספר ששכב בארץ תש"ה [סוף מלחמת יום אחד אני קורא בתהלים: "ישבו ויבהלו מאד כל-איבי ישבו יבשו רגע" (פרק ו' פסוק י"א), ואני מסתכל בראשי תבות: "ישבו ויבהלו מאד" ראשי תבות יום, ואחר כך כל-איבי ישבו יבשו רגע", ראשי תבות כ' איר - יום כ' איר, אז כתבת את זה בגליון התהלים שלי (עייני בתהלים "אמת קנה" עמוד שט"ז), אבל לא ידעתי מה קרה בכ' איר. ואחרי שנים הגיע לדי ספר "אוצר המכתבים" של רבי יוסף משאש זצ"ל, ושם (חלק ג' מכתב אלף תט"ו) הוא מספר ששכב בארץ תש"ה [סוף מלחמת